

KONWERSATORIUM INTELIGENTNA ENERGETYKA

(28.03.2023, godz. 15:00-18:00)

Tematy przewodnie:

Grudzień 2022: **To, co trzeba zrobić najszybciej jak się da, i co trzeba odrzucić niezwłocznie**

Styczeń 2023: **Nowa formuła pracy Konwersatorium, Plan pracy na 2023 rok i pierwszy test realizacji**

Luty 2023: **Ustawy pilotażowe do Prawa elektrycznego, budowa kompetencji zawodowych i społecznych elektroprosumeryzmu na dwóch platformach językowych, NGO-sy na ścieżkach „sprzeciwu i poparcia”**

Marzec 2023: **Elektroprosumeryzm – czy przybliży nas do zrozumienia cywilizacyjnego wyzwania?**

15:00-15:10

Wprowadzenie

Jan Popczyk

15:10-16:00

Panel tematyczny 3. Przedsiębiorcy MMSP jako pretendenci do innowacyjnych rynków elektroprosumeryzmu: bezsieciowych rynków urządzeń/produktów i usług oraz rynków operatorskich Wirtualnych Systemów Elektrycznych (WSE)

Prowadzący: **dr inż. Zdzisław Konopka** (technologiczny innowator, wiceprezes i współwłaściciel firmy ELKON)

Udział w Panelu: **dr inż. Marek Szrot** (innowator biznesowy, prezes i właściciel firmy Energo-Complex); **dr inż. Krzysztof Konopka** (adiunkt w Politechnice Śląskiej, prezes i współwłaściciel firmy ELKON); profesor **Jan Popczyk**

Dyskusja panelowa

16:00-16:50

Panel tematyczny 6. Integracja programowa stowarzyszeń naukowo-technicznych w sprawie krajowej transformacji energetycznej

Prowadzący: **dr inż. Piotr Szymczak** (Prezes Stowarzyszenia Elektryków Polskich w kadencjach: 2014-2018, 2018-2022)

Udział w Panelu: **dr inż. Andrzej Montwill** – pracownik naukowo-dydaktyczny Politechniki Morskiej oraz pełnomocnik Marszałka województwa zachodniopomorskiego; **dr hab. inż. Paweł Dworak** – prof. ZUT, prodziekan WE ZUT w Szczecinie; **mgr inż. Aneta Plewka** – Komisja Młodzieżowa FSNT NOT; **Michał Kraśnicki** – student WE ZUT, przewodniczący Student Branch IEEE i wiceprezes AK SEP; **mgr inż. Michał Cichowicz** – przewodniczący Studenckiej Rady Koordynacyjnej SEP; **dr inż. Marcin Fice** – prezes Oddziału Gliwickiego SEP, wiceprezes zarządu Stowarzyszenia Założycielskiego Elektroprosumeryzmu

Dyskusja panelowa

16:50-17:40

Panel tematyczny 9. Przez elektroprosumeryzację do wolności i odpowiedzialności, w ładzie oświeceniowym skorygowanym do potrzeb nowej geopolityki (nowych relacji Północ-Południe).

Prowadząca: **Danuta Jazłowiecka**, Senator RP (poseł V i VI kadencji Sejmu RP, europoseł VII i VIII kadencji PE)

Udział w Panelu: **Jakub Wygnański** (Prezes Fundacji Stocznia); profesor **Michał Krzykowski** (Uniwersytet Śląski)

Dyskusja panelowa

17:40-17:55

Ogólna dyskusja

17:55-18:00

Słowo na zakończenie Konwersatorium (Jan Popczyk)

Program skonsolidował:
Jan Popczyk

Dane spotkania (online)

Wtorek 28.03.2023, godz. 15:00-18:00 Miejsce: Spotkanie online na platformie zoom.us.

Termin kolejnego spotkania: 25 kwietnia 2023 r.

W celu dołączenia do spotkania należy kliknąć poniższy link:

Dane logowania:

<https://zoom.us/j/93779086178?pwd=bmdOYVVDbkJOeXlNVjJiVG8lOHpQQT09>

Meeting ID: 937 7908 6178

Passcode: KIE

Jeżeli pojawi się problem z otwarciem linku, można go skopiować i wkleić bezpośrednio w pasek adresu przeglądarki.

Spotkanie będzie aktywne od 14:40. W tym czasie można dołączyć i sprawdzić, czy wszystko działa.

Komunikat do Konwersatorium z dnia 28 lutego 2023 r.

Opracował: Krzysztof Bodzek

Temat przewodni grudniowego konwersatorium to: *Ustawy pilotażowe do Prawa elektrycznego, budowa kompetencji zawodowych i społecznych elektroprosumeryzmu na dwóch platformach językowych, NGO-sy na ścieżkach „sprzeciwu i poparcia”*. W spotkaniu uczestniczyli przedstawiciele środowiska parlamentarnego, naukowego, organizacji pozarządowych, energetyki WEK, sektora MMSP oraz samorządów.

Z prezentacjami można zapoznać się na stronie <https://ppte2050.pl/>, natomiast wystąpienia dostępne są na kanale [Platforma Elektroprosumeryzmu](#).

W ramach spotkania dyskusja prowadzona była w panelach dyskusyjnych:

Panel tematyczny 1. Prawo elektryczne: trzy ustawy pilotażowe do Prawa elektrycznego

Stanisław Lamczyk (online): praca nad ustawami pilotażowymi Prawa elektrycznego wymaga wielu uzgodnień, w tym merytorycznych, jeżeli dąży się do tego, żeby prawo to różniło się od obecnej ustawy Prawo energetyczne. W ramach wystąpienia szczegółowo została omówiona ustawa o *Udostępnianiu informacji o energetyce*. Ustawa w części pierwszej będzie zawierała zasady udostępniania informacji a także mają być wskazane podmioty, które informacje te mają udostępniać. Zostało podkreślone, że obecnie o dostępie do informacji decyduje duża uznaniowość, a do wielu informacji technicznych a zwłaszcza ekonomicznych dostęp jest bardzo utrudniony. Istnieją opracowania odnośnie do standardów pasywizacji, ale już elektryfikacji ciepłownictwa nie ma, chociaż są one równie istotne. Następnie zostanie zdefiniowane słownictwo, w tym elektroprosumenci, odporność elektroprosumencka czy rynki elektroprosumeryzmu.

Przedstawiono ustawę o *Rynku technicznym*, której celem jest rekonfiguracja sieciowa rynku technicznego. W wytycznych ustawy proponuje się wydzielenie z rynku mocy rynku technicznego w ramach schodzących zasobów energetyki. Odbiorca końcowy może zyskać status elektroprosumenta. W transformacji istotną rolę pełnią jednostki samorządowe, które mogą uzyskać certyfikat na podstawie uchwały gminy o realizacji transformacji, oraz wniosku składanego do Urzędu regulacji elektroprosumeryzmu.

Celem *Prawa elektrycznego* jest transformacja energetyki w trybie innowacji przełomowej do elektroprosumeryzmu wymagająca cyfryzacji korporacyjnej energetyki w lokalnej przestrzeni kapitału społecznego, prowadząca do obywatelskiego społeczeństwa. Proponuje się również zastąpienie polityki energetycznej doktryną, która pozwoli na alokację rządowej odpowiedzialności. Doktryna ma praktyczne

aspekty mianowicie, koncepcja transformacji TETIPE ma większą wydajność energetyczną (elektroprosumeryzmu względem energetyki korporacyjnej) oraz efektywność ekonomiczną.

Jan Popczyk ([online](#)): dyskutant przedstawił zestawienie istotnych materiałów dotyczących Prawa elektrycznego podkreślając, że do czasu napaści Rosji na Ukrainę powstały trzy ważne artykuły, w tym *Ustawa o dostępie do informacji – początek Prawa elektrycznego* opublikowana w październiku 2021 roku w Biuletynie Rynki Elektroprosumeryzmu nr 2(3)/2021 w Energetyce nr 10/2021. Po napaści pojawiły się kolejne artykuły, już uwzględniające nową rzeczywistość, ale jeszcze nie było ośrodka, który skupiałby odpowiedzialność za Prawo elektryczne. Taki ośrodek powstał i jest skupiony wokół Senatora Lamczyka i Zespołu senackiego ds. Prawa elektrycznego.

Potrzebne są konkretne wytyczne dotyczące tego, co jest istotne w kontekście Ustawy o dostępie do informacji. Potrzebny jest zbiór koniecznych i przydatnych danych. Wymaga to opracowania propozycji przez osoby, które zajmują się energetyką a następnie skonfrontowanie ich z prawnikami odpowiedzialnymi za przygotowanie Prawa. Po to, żeby wyeliminować nieporozumienia i budować odpowiedzialność za transformację, ale w zakresie swoich kompetencji. Należy podkreślić, że oprócz informacji powiązanych z możliwościami przyłączeniowymi (profile, dostępne moce), potrzebne są informacje o potencjale rynków technicznych np. o elektrowniach szczytowo-pompowych (ESP). Zwłaszcza, że technologia ta jest ściśle związana z elektrowniami jądrowymi i w podobny sposób jest traktowana przez rząd. Rząd, który proponuje budowę sześciu nowych elektrowni, a jednocześnie nie zapewnia dostępu do informacji o tym, że elektrownie te są wykorzystane w niewielkim stopniu (niektóre w ogóle), w sumie jedynie przez około 850 godzin na rok (wartość czasu średnia ważona).

Dyskutant podkreślił, że nie wystarczy dojść do porozumienia (wspólnoty zrozumienia) na Konwersatorium, ale potrzebne jest zaangażowanie znacznie szerszego środowiska. Będzie to trudne, ponieważ już teraz można znaleźć ośrodki, które będą przeciwstawiać się wypracowanym uzgodnieniom. Potrzebne jest merytoryczne przygotowanie, pozwalające w sposób racjonalny uczestniczyć w dyskusjach i dostarczać argumentów. W tym kontekście ważne jest również to, żeby nie skupiać się na istniejących dyrektywach unijnych, ale proponować rozwiązania, które są dobre z punktu widzenia transformacji TETIPE i które można zweryfikować w UE w piaskownicach regulacyjnych.

Panel tematyczny 7. Konsolidacja (programowa) i redefinicja misji NGO-ów na rzecz edukacji do społeczeństwa elektroprosumenckiego

Ewa Sufin-Jacquemart ([online](#)): *[Dlaczego transformacja energetyczna w modelu bez atomu?](#)*. Do polityków został skierowany otwarty [listu do polityków opozycji](#), podpisany przez organizacje pozarządowe, Profesorów oraz byłych ministrów w którym postawiono pytanie *Czy strategie energetyczne i plany budowy w Polsce elektrowni atomowych opozycji demokratycznej są tożsame z zamierzeniami rządu Zjednoczonej Prawicy?* W ramach listu przedstawiono wiele aspektów i obaw związanych z bezkrytycznym podejściem opozycji do działań rządu i realizację transformacji, głównie poprzez zmianę nieefektywnych wielkich elektrowni, jeszcze większymi i również nieefektywnymi elektrowniami atomowymi. Podkreślono, że unijna transformacja to przede wszystkim oszczędzanie energii, decentralizacja systemów energetycznych, demokratyzacja debaty nad polityką energetyczną oraz ochrona klimatu z udziałem i zaangażowaniem obywateli. Zwrócono również uwagę, że inwestycja ta zablokuje rozwój energetyki prosumenckiej i zdławi innowacyjności w dziedzinie OZE i magazynowania energii.

Transformacja energetyczna obejmuje całe społeczeństwo, więc nie może być realizowana przez rząd, ale konieczna jest debata społeczna, która w sposób jasny pokaże wady i zalety różnych rozwiązań.

List rozesłano już po przyjęciu specustawy dotyczącej energetyki jądrowej, dlatego list poprzedzony był prośbą o odpowiedź na stawiane pytania. Związane były one z kosztami, kwestią paliwa i odpadów, świadomością zagrożeń (w tym ekonomicznych), nieprzejrzystością procesu wyboru wykonawcy, rozważeniem alternatyw, w tym elektroprosumeryzmu oraz możliwość przeprowadzenia szerokiej dyskusji dotyczącej modelu transformacji, a także zawarcia realnych umów społecznych dotyczących transformacji energetyki paliw kopalnych.

Przeprowadzono konferencję prasową byłych ministrów ochrony środowiska i organizacji ekologicznych (dostęp [online](#)); oraz debatę w Senacie na Nadzwyczajnej Komisji ds. Klimatu, na której przedstawiono m.in. aspekty społeczne inwestycji w energetykę odnawialną. Obecni senatorowie podkreślali, że głosowanie było polityczne i nie było możliwości odrzucenia specustawy.

Andrzej Kassenberg ([online](#)): [Od wizji do praktycznej transformacji](#). Obecnie transformacja jest ciągle w „powijakach” i nie ma realnej szansy, że w najbliższym czasie realnie zaistnieje. Od 15 lat proponowane są różne rozwiązania, które nie są realizowane a wynika to z polityczno-gospodarczo-eksperymentalnego modelu blokującego progresywne rozwiązania. Przed nami są bardzo poważne wyzwania osiągnięcia neutralności klimatycznej, jednak ogólnosiątkowe działania nie przekładają się na rzeczywistą realizację redukcji CO₂. Z tego powodu konieczne będą wielkie inwestycje pozwalające na adaptację do życia w niesprzyjających warunkach. Konsekwencją wojny jest to, że zmieniło się podejście do efektywności energetycznej. Kryzys energetyczny spowodował, że przyzwyczajenie do życia w komforcie z niezakłóconym dostępem do tanich zasobów energetycznych skończył się.

W kontekście wyzwań zostały przedstawione podstawowe zasady transformacji mianowicie: budowa bezpieczeństwa od dołu; bieżące inwestycje, nie mogą blokować osiągnięcia neutralności klimatycznej; efektywność energetyczna powinna być traktowana priorytetowo; potrzebna jest elastyczność i maksymalizacja wykorzystania cyfryzacji. Ważne jest również takie zaplanowanie transformacji, żeby ograniczyć ubóstwo energetyczne i nie powodować istotnego negatywnego wpływu na środowisko.

Dyskutant proponuje dwutorową strategię. Pierwszą bieżącą (na 2 – 3 lata), związana jest ona z obecnie trudną sytuacją i dotyczy zapewnienia pewnego minimum bezpieczeństwa energetycznego, z podstawą w postaci efektywności energetycznej oraz prawnego zapewnienia możliwości rozwoju hybrydowych lokalnych systemów energetycznych. Druga, długofalowa strategia to m.in. budowa bezpieczeństwa od dołu, efektywność energetyczna, szybkie odejście od węgla oraz rezygnacja z gazu jako paliwa przejściowego, dekarbonizacja, koncentracja na miastach oraz przeprowadzenie transformacji regionów górniczych.

Proponowane dalsze działania to nacisk na zmianę polityki energetycznej, nie kwestionowanie energetyki jądrowej totalnie, ale podkreślenie kosztów, ceny energii i luki podażowej. Zasadniczo należy wzmocnić działania na rzecz przełamania monopolu poprzez wykorzystanie istniejących przykładów, że oddolnie da się budować bezpieczeństwo.

Bernard Swoczyna ([online](#)): [Wojna rosyjsko-ukraińska i ceny energii. Co nas czeka?](#). Instrat przygotował wiele publikacji w zakresie możliwości transformacji energetycznej, w tym aspektów ekonomicznych transformacji i możliwości odejścia od węgla.

Dyskutant podkreślił, że energetyka w Polsce wykorzystuje węgiel na najwyższą skalę w UE, przy jednocześnie stosunkowo małych inwestycjach w OZE. Rządowe plany odejścia od energetyki węglowej stawiają na gaz, ale kryzys energetyczny pokazał, że plany te należy drastycznie zweryfikować. W tym kontekście został zaprezentowany scenariusz (Instrat), w którym udział gazu jest znacznie mniejszy od tego w planach rządowych. Scenariusz ten nie wymaga rewolucji technologicznej i zakłada już w 2030 roku 50 GW w źródłach OZE, co zapewni około 70 % energii, ograniczając udział węgla i gazu znacznie poniżej tego z PEP2040.

Prelegent podkreślił, że zmiany wywołane wojną to nie tylko wysokie ceny paliw i energii, ale również wprowadzenie mechanizmów sterowania cenami, które cofnęły energetykę do czasów PRLu, w którym węgiel był dotowany przez państwo, a teraz jest to dotacja na energię, która pochłania ogromne środki. W modelu zakłada się dalsze wykorzystanie energetyki węglowej, ale będzie ona pełnić rolę rezerwy. W ramach modelu oszacowano potencjał energetyki OZE, odpowiednio na 44 GW w elektrowniach wiatrowych na lądzie, 31 GW w elektrowniach offshore oraz założono 79 GW w źródłach PV.

Podkreślono również, że im bardziej odejdzie się od ograniczenia budowy elektrowni wiatrowych w postaci 500 m, tym większy będzie rachunek za importowany węgiel i gaz. W tym kontekście ograniczenie budowy do 700 m powoduje, że traci się około 50 % potencjału.

Najważniejszymi wnioskami z modelowania jest to, że obecna polityka energetyczna prowadzi do rocznego wzrostu o średnio 800 PLN (względem 2021 r.), a scenariusz OZE obniżenie rachunku od 500 do 700 zł. PEP2040 nie gwarantuje bezpieczeństwa energetycznego, a w scenariuszu OZE, bilansowanie jest zapewnione bez wzrostu importu. Przejście z energetyki węglowej na energetykę z OZE, bez przejściowego gazu jest znacznie bardziej opłacalne. Potrzebne jest również jak najszybsze odejście od ropy naftowej, a także realizacja termomodernizacji i instalacja pomp ciepła.

Panel tematyczny 2. Budowa kompetencji elektroprosumeryzmu: potrzeba dwóch płaszczyzn językowych (nowego języka zawodowego oraz zapomnianego języka wartości)

Jan Popczyk ([online](#)): [Elektroprosumeryzm KIE-luty 2023 ramy](#). Transformacja TETIPE ma podstawę teoretyczną w tryplecie paradygmatycznym, który obejmuje paradygmaty: egzergetyczny, elektroprosumencki i wirtualizacyjny. Za ich pomocą można zbudować trajektorię transformacyjną, z niezwykle skomplikowanym stanem początkowym i potrzebą ciągłych korekt odchyień od trajektorii optymalnych w 7 mln osłon elektroprosumenckich (nie w jednej krajowej). To podmioty (w osłonach elektroprosumenckich) będą podejmowały działania pozwalające im budować odporność elektroprosumencką, ale również będą brały odpowiedzialność za poczynione decyzje.

Dyskutant stawia hipotezę, że elity są ważniejszym bogactwem naturalnym na trajektorii TETIPE niż paliwa w energetyce WEK-PK(iEJ). Dlatego, potrzebne są działania na rzecz wytworzenia elit, które dadzą szansę na realizację transformacji TETIPE. Entropia informacyjna oraz entropia społeczna mogą dać odpowiedź w jaki sposób kształtować elity. Bezrefleksyjne podejście do entropii społecznej i informacyjnej jak do entropii świata nieożywionego paliw kopalnych spowoduje powstanie wielu problemów związanych głównie z akceptacją i brakiem reakcji na dewastacyjne podejście do realnego zagrożenia klimatycznego, ale jeszcze groźniejszego rozpadu wartości społecznych i nadpodaży elit. Jest to spowodowane głównie rewolucją cyfrową, która przyczyniła się do inflacji elit i wielkiej entropii informacyjnej.

Modelowanie transformacji za pomocą pojęć energetyki WEK-PK(iEJ) spowoduje, że nie będzie możliwe wytworzenie nowych metod i zmiany podejścia. W tym kontekście istnieje potrzeba wytwarzania w kolejnych latach dwóch płaszczyzn językowych. Na jednej muszą działać inżynierowie, technicy (bazując na triplecie paradygmatycznym), a na drugiej filozofowie budujący ład społeczny (bazując na zapomnianym języku wartości).

Dyskutant porównał porządek wschodzący (elektroprosumeryzm w społecznej gospodarce rynkowej) z porządkiem schodzącym (energetyka WEK-PK(iEJ) w polityczno-społecznym porządku autokratycznym korporacyjno-oligarchicznym) w celu pokazania całej gamy błędów, wytworzonych przez rewolucję cyfrową. Są to dla przykładu prowadzone wojny informacyjne, zwłaszcza w energetyce. Po identyfikacji błędów potrzebne są „narzędzia” do ich eliminacji.

Zaangażowanie 7 mln elektroprosumentów pozwoli wyjść na przestrzeń europejską i budować nowe koalicje za pomocą proponowanych rozwiązań na rzecz elektroprosumeryzmu. Przedstawiono również 10 punktów doktryny transformacyjnej podkreślając, że wymagają one weryfikacji i przedyskutowania.

Danuta Jazłowiecka ([online](#)): Dyskutantka również podkreśliła, że kapitał społeczny z elitami jest cennym zasobem, tym bardziej, że obecnie ludzie czują się bezradni i osamotnieni wobec doświadczanych problemów, a szczególnie w chwilach, kiedy następują zmiany, i nie są one rozumiane.

Doświadczamy wielu kryzysów (kryzys finansów publicznych, migracyjny, pandemia, wojna) i nie należy się spodziewać, że kryzysy nas opuszczą. Mogą przyjmować inną formę, ale to w jaki sposób się do nich przygotujemy będzie wpływać na to jak będziemy je przechodzić. Ostatnie 5 lat przyniosło tak wiele zmian, jak poprzedzające je 20 lat, więc zmiany są niezwykle dynamiczne.

Obserwując polityków europejskich, ale również światowych, można odnieść wrażenie, że obecne elity są bardzo słabe, a są zmuszone radzić sobie z kryzysami. Można zauważyć, że podejmowane przez nie decyzje nie zawsze były racjonalne. W tym kontekście podkreśla się, że należy większą uwagę zwrócić na dane, eksperckie, merytoryczne analizy i opracowania oraz odejść od decyzji tylko politycznych.

Jednak są również politycy jak Ursula von der Leyen (komisarz komisji europejskiej), która na konferencji *Przyszłość Europy*, proponowała, że najważniejszym celem jest umieszczenie obywateli w centrum procesu tworzenia polityk. W konferencji uczestniczyli obywatele europejscy, dobierani w sposób przypadkowy w każdym wieku, którzy spotykali się cyklicznie i dyskutowali zagadnienie tworząc [rekommendacje](#) dla komisji europejskiej. Śladem tego, co zrobiła UE, fundacja *Stocznia* zorganizowała [panel obywatelski dotyczący ubóstwa energetycznego](#), który również przygotował szereg rekomendacji. Analiza rekomendacji oraz efekt agresji Rosji, doprowadziły do tego, że KE przygotowuje prawo związane ze zmianami fiskalnymi, w którym kładzie nacisk na udział obywateli w procesie przygotowania założeń.

Agresja Rosji na Ukrainę spowodowała, że w środowisku politycznym pojawili się dwaj Politycy, którzy mają potencjał budowy elit. Prezydent Zełenski, jest w okresie, który wymaga ogromnego zaangażowania militarnego, a jednocześnie przygotowuje swoje społeczeństwo do tego, żeby przystąpić do NATO i UE. Pomimo tego, że istnieje wiele problemów (praworządność, korupcja), to urzędnicy już dzisiaj pracują nad tym, by dostosować Prawo ukraińskie do Prawa UE, a to świadczy o wielkiej odpowiedzialności Prezydenta, który jak tylko wojna się skończy chce być gotowy do przedstawienia dokumentacji, ale co ważniejsze rozpoczęcia życia w nowej rzeczywistości, bezpośrednio po wojnie. Drugim politykiem jest prezydent Biden, który również ma wiele problemów w swoim kraju, ale jednocześnie pokazuje, jak ważne są wartości, w tym wolność i demokracja.

Obecnie Prof. Popczyk pracuje na rozwiązaniach (elektroprosumeryzmem), które są odmienne od dotychczasowego podziału dóbr. Jest to o tyle istotne, że taka droga rzeczywiście buduje partnerstwo, które połączone z edukacją wymusi kreowanie przez społeczeństwo rozwiązań na rzecz tegoż społeczeństwa.

Michał Krzykawski (online): w kontekście transformacji energetycznej energia społeczna jest równie ważna jak energia elektryczna. Istotną część europejskiej socjologii wyrasta z ducha teorii krytycznej, która jest wręcz programowo nastawiona na wywołanie zmian społecznych.

Jakiej socjologii potrzebujemy, aby transformację korzystnie zaprojektować, w miarę bezpiecznie przez nią przejść antycypując skutki społeczne i ekologiczne dokonywanych wyborów politycznych? Według socjologa Hartmuta Rosy najgłębszy sens socjologii bierze się ze stawiania dobrych pytań, czyli takich, które rezonują z życiem ludzi i mogą stać się inspiracją dla badań empirycznych. Rosa stoi na stanowisku, że współcześnie umiejętność zadawania tego typu pytań została zatracona, ponieważ prowadzone badania nie mają nic do zaoferowania szerokiej publiczności. Badaczy zajmuje rozwiązywanie łamigłówek według paradygmatu, który się zdezaktualizował. Przez paradygmat Kuhn, określił sposób rozumienia, który umożliwia sformułowanie typowych problemów, odpowiada na możliwości ich rozwiązania oraz kształtuje życie naukowe w jakimś określonym czasie. Do zmiany paradygmatu dochodzi wtedy, gdy ze względu na nowe odkrycia nie można patrzeć na świat jak dotychczas. Rosa, gdy odwoływał się do Kuhna chciał sformułować mechanizmy ogólniejszego procesu formowania się wiedzy. Zwrócił uwagę, że obowiązujący paradygmat może odwrócić uwagę od społecznie istotnych problemów, a obecnie filozofia i socjologia utknęły w przestarzałym paradygmacie, ponieważ nie da się już ani sformułować, ani rozwiązać realnych problemów z wykorzystaniem dotychczasowych pojęć i instrumentów. Oznacza to, że na wyczerpaniu są teorie i hipotezy, które były bodźcami do poszukiwań dla studentów, artystów czy też polityków.

W tym kontekście należy zadać pytanie co filozofia i socjologia ma do zaoferowania w aspekcie transformacji energetycznej, zwłaszcza, że transformacja zachodzi w okolicznościach tego, co Rosa nazywał przyspieszeniem społecznym. Przyspieszenie społeczne można ująć w trzy wzajemnie sprzężone kategorie, mianowicie: przyspieszenie techniczne, przyspieszenie zmiany społecznej i przyspieszenie rytmu życia. Historia uczy, że postęp społeczny niosą idee a nie wielki kapitał. Co więcej innowacje techniczne, działają wbrew postępowi, a nie na jego korzyść. Jednym z paradoksów jest to, że przyspieszanie techniczne powinno dawać obfitość czasu wolnego, ponieważ mniej czasu możemy poświęcić na wykonanie czynności, którą może za nas wykonać maszyna. Tymczasem wiemy, że jest odwrotnie, a czas wolny stał się dobrem rzadkim i należy zadać pytanie, czy elektroprosumenci będą mieli czas, żeby się zaangażować?

Z brakiem czasu związane jest również wyczerpanie zasobów energii społecznej i odkrywamy, że być może zasoby energii społecznej są skończone tzn., że da się energię rozproszyć, zwłaszcza poprzez cyfryzację, która może tworzyć entropię informacyjną i nie pozwalać na relacje społeczne. Brak energii społecznej może doprowadzić do tego, że transformacja może zostać narzucona, prawdopodobnie z rachunkiem wystawionym najbiedniejszym. Dzisiaj spadek energii społecznej objawia się spadkiem socjalizacji a tym samym spadkiem wartości jakie do tej pory z tego płynęły. Energia rodzi się z interakcji i relacji i powinna być rozpatrywana w aspekcie społecznym. Do tej pory ani filozofia, ani socjologia nie wypracowały definicji energii społecznej. Istnieje pojęcie motywacji, ale rozumiane powierzchownie, a w biznesie jako coś co pozwala zwiększyć przychód społeczeństwa. Taka motywacja trafiła również do środowiska naukowego, a to powoduje, że bardzo trudno naukowcom zaangażować się w transformację. Taka mania efektywności stała się powszechnym sposobem zarządzania organizacjami, która zubaża jakość i ilość energii społecznej.

Przejsie na energetyką rozproszoną i funkcjonowanie w zdecentralizowanym systemie, wymaga kompetencji, do których społeczeństwo, a zwłaszcza polskie nie jest do końca przyzwyczajone. Przez to transformacja może być często postrzegana jako zagrożenie a nie szansa.

Podpisali: **Jan Popczyk**, **Stanisław Lamczyk** (senator RP); **Ewa Sufin** (Fundacja Strefa Zieleni); **Andrzej Kassenberg** (założyciel Instytutu na Rzecz Ekorozwoju); **Bernard Swoczyna** (Fundacja Instrat); **Danuta Jazłowiecka** (senator RP), **Michał Krzykowski** (Uniwersytet Śląski)